Ara Pirineus, 29/08/20

Guerra Civil, entendre i reparar

Només noves recerques ens poden ajudar a tenir una visió més clara dels esdeveniments

EROLA SIMON LLEIXÀ *Arxivera*

Fa pocs dies es va presentar a Puigcerdà el llibre *Cerdans i alturgellencs als camps nazis* escrit per **Marc Bernadas** i **Pau Chica**, i editat per **Anem editors**. El llibre explica el periple de catorze alturgellencs i sis cerdans que van viure l'horror dels camps de concentració durant la Segona Guerra Mundial, d'aquests la majoria hi van morir, només alguns van sobreviure. Aquesta és només una de les moltes cares de la història dels anys 30 i 40 del segle XX que queden per explicar dels nostres territoris. Fins ara els historiadors s'hi havien agafat molt tímidament abordant només petits capítols de la Guerra, de vegades amb enfocaments força determinats per les conviccions ideològiques.

Fa alguns anys des de l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya vam cridar l'atenció sobre la importància de fer una revisió al que fins avui s'havia escrit sobre la Guerra Civil a la Cerdanya, i posàvem èmfasi en **la necessitat d'una nova aproximació més global i contextualitzada**. Sens dubte són les noves generacions d'historiadors que hauran de fer aquesta feina i sembla que alguna cosa s'està movent.

Aquests estudis que ens calen no són només per explicar-nos què va passar sinó també **per ajudar a la reparació de les famílies que encara busquen respostes.** Des de fa anys Memorial Democràtic ajuda a les famílies que busquen desapareguts de la Guerra Civil. Cerdanya fou un dels llocs de pas de milers de refugiats i soldats republicans, molts van aconseguir travessar la frontera, però alguns van morir en algun indret indeterminat de la comarca abans o després d'aconseguir escapar-se. Sovint ens arriben peticions del Memorial per tal que busquem entre els nostres fons d'arxiu si tenim notícies d'alguna d'aquestes persones a qui es va perdre la pista en algun indret de la comarca. Lamentablement la documentació de què disposem no reflecteix els passatges i molt menys les morts. L'Estat fallit, l'Administració desbordada i el poder local totalment desestructurat al final de la Guerra va fer que a penes es registressin refugiats de pas o morts. Ara parlo de Puigcerdà, però és el mateix si no més greu a tots els pobles de la Cerdanya.

Només noves recerques ens poden ajudar a tenir una visió més clara dels esdeveniments i entendre el conjunt d'opcions personals i col·lectives que van fer aquells que els va tocar viure la Guerra. Però les noves recerques també han de ser útils per poder donar resposta a aquelles famílies que encara busquen els seus.